

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 16 жовтня 2019 р.

ПРОГРАМА

**(нормативної) навчальної дисципліни
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ**

**Підготовки студентів ОС Бакалавр
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія
освітньо-професійна програма Психологія, Практична психологія**

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»
підготовки **Бакалавр**, галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**, спеціальності
053 Психологія, за освітньо-професійною програмою **Психологія, Практична**
психологія

Розробник: Павлюк Тетяна Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент
кафедри загальної і соціальної психології та соціології

Рецензент: Іванашко Оксана Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри
педагогічної та вікової психології

**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної і
соціальної психології та соціології**

протокол № 1 від 30.08 2019 р.

Завідувач кафедри
Загальної і соціальної психології та соціології: () (доц. Лазорко О. В.)

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології
протокол № 1, від 04.09.2019 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ () (доц. Іванашко О.Є.)

Програма
схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДФН

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні і поведінкові науки 053 Психологія «Психологія» «Практична психологія» Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 22 год.
		Лабораторні 22 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота 74 год.
	Консультації 12 год.	
	Форма контролю: екзамен	

ЗФН

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 Соціальні і поведінкові науки 053 Психологія «Психологія» «Практична психологія» Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 14 год.
		Практичні (семінарські) 10 год.
		Лабораторні 8 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота 100 год.
	Консультації 18 год.	
	Форма контролю: екзамен	

ЗФН МС

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання на базі молодшого	05 Соціальні і поведінкові науки 053 Психологія	Нормативна
		Рік навчання 1

спеціаліста	«Психологія» «Практична психологія» Бакалавр	
Кількість годин/кредитів 120/4		Семестр 1-ий
		Лекції 8 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські) 8 год.
		Лабораторні 6 год.
		Самостійна робота 84 год.
	Консультації 14 год.	
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є умови, закономірності, принципи експериментального дослідження психіки.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Експериментальна психологія» тісно пов'язана з дисциплінами: «Загальна психологія», «Психодіагностика», «Психофізіологія», «Психологія пізнавальних процесів», «Психологія мотивації та емоцій», «Соціальна психологія», «Методи математичної статистики в психології».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Методологія наукового дослідження. Основи експериментально-психологічного дослідження
2. Планування психологічного експерименту. Види експериментальних планів та їх використання.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Експериментальна психологія» є оволодіння знаннями, а також набуття вмінь і навичок експериментального дослідження психіки.

Згідно з цим намагаємося розв'язати такі **завдання:**

- розкрити особливості становлення і розвитку експериментального методу в психології;
- висвітлити типи, основні етапи й умови проведення експериментального методу дослідження психіки;
- навчити студентів здійснювати аналіз методологічного апарату психологічних досліджень, аналізувати та оцінювати валідність проведених психологічних експериментів, достовірність отриманих результатів і можливість їхнього застосування у психологічній практиці;
- сформувані у студентів навички й уміння експериментального, квазіекспериментального та кореляційного дослідження психіки.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- історичні причини та наукові передумови запровадження експерименту в психології;
- розвиток експериментального дослідження психіки у вітчизняній та зарубіжній психології;
- особливості експериментального методу у психології на сучасному етапі;
- роль основних напрямів психологічної науки у становленні психологічного експерименту;
- основи методології наукового пізнання;
- методологію проведення експериментально-психологічного дослідження;
- значення експериментального методу для сучасної психологічної науки;
- типи, основні етапи й умови проведення експериментального дослідження психіки;
- етика проведення психологічного дослідження;
- правила техніки безпеки під час роботи з експериментальною апаратурою;
- аналіз методологічного апарату експериментально-психологічного дослідження;
- оцінка валідності проведених психологічних експериментів, достовірності отриманих результатів і можливості їхнього застосування у психологічній практиці;
- планування, організацію і проведення експериментально-психологічного дослідження;
- протоколювання подій експерименту та оформлення експериментальної документації;
- подання й аналіз отриманих експериментальних даних та здійснення їх адекватної інтерпретації;
- робити логічні висновки щодо перевірки гіпотези дослідження;
- оформлення письмового звіту про проведене експериментально-психологічне дослідження.

4. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Розподіл балів

Поточний контроль (max = 40)		Модульний контроль (max = 60)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2		

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
15	15	10	30	30	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Критерії та порядок оцінювання.

1. Оцінка **поточної** роботи здійснюється на основі результатів оцінки виступів та участі в дискусіях студента на **семінарських** заняттях, виконання **лабораторних** робіт, результатів **тематичного** і **модульного** контролю знань.
2. Оцінка за виступи на семінарах виставляється за 10-бальною шкалою. Критерії оцінювання – свобода володіння матеріалом і понятійним апаратом, глибина і оригінальність міркувань, кількість опрацьованих джерел, вміння організовано і послідовно викласти думку.

Непідготовленість студента до семінарського заняття оцінюється в **0 балів**. Отримана на семінарських заняттях оцінка **не підлягає перездачі**.

Студенти, які з об'єктивних причин не змогли отримати оцінку на семінарах, мають право виступити на **додаткових заняттях** (консультаціях) та отримати відповідну оцінку. Активна участь студента в дискусії на занятті оцінюється додатково в **1-3 бала**, які можуть враховуватись при виведенні середньої оцінки за виступи на семінарах.

3. Оцінка за **лабораторний** практикум виставляється на основі захисту студентом проведених і належним чином оформлених лабораторних

робіт. Оцінка виставляється за умови що студент виконає **всі(!)** передбачені планом модуля лабораторні роботи. **Середня оцінка за лабораторні роботи виставляється за 5-бальною шкалою**

4. **Тематичний** контроль знань проводиться у вигляді письмового контролю на заняттях в аудиторний час для оцінки рівня засвоєння теоретичного матеріалу. **Середня оцінка за тематичні контрольні виставляється за 10-бальною шкалою**
5. **Модульний** контроль знань проводиться в вигляді письмової контрольної роботи (комп'ютерне тестування, тестування) відповідно до затвердженого **графіку** модульного контролю. **Оцінка за модульну контрольну виставляється за 30-бальною шкалою.**
6. Поточна оцінка за модуль визначається як **середнє арифметичне** середніх оцінок за семінарські заняття, лабораторні роботи і тематичні контрольні роботи.
7. В поточне оцінювання включається також **індивідуальне творче** пошукове завдання (ІНДЗ). **Максимальна оцінка за його виконання складає 10 балів.**
8. **Загальна семестрова оцінка** визначається в балах як сума підсумкових модульних оцінок, отриманих за засвоєння всіх модулів, враховуючи ІНДЗ і **максимально може складати 100 балів**
9. **Якщо загальна семестрова оцінка** становить не менше **75 балів**, то, за **письмовою згодою** студента, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, **студент складає іспит**. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. **Максимальна оцінка за іспит складає 60 балів.**

5. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДФН

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин: 150					
	У тому числі					
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Консультації	Самостійна робота

Змістовий модуль 1. Методологія наукового дослідження. Основи експериментально-психологічного дослідження

Тема 1. Загальне ознайомлення з експериментальною психологією	3	1				2
Тема 2. Методологія науки	5	2	1			2
Тема 3. Особливості наукового дослідження	9	2	2		1	4
Тема 4. Основні загальнонаукові дослідницькі методи	6,5	1	1		0,5	4
Тема 5. Методи дослідження в сучасній психології	10					10
Тема 6. Психологічне вимірювання	4					4
Тема 7. Основи психологічного експерименту	13	2	2	4	1	4
Тема 8. Основні умови проведення психологічного експерименту	19	2	4	6	3	4
Тема 9. Експериментальна вибірка	8,5		2	2	0,5	4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	78	10	12	12	6	38
Змістовий модуль 2. Планування психологічного експерименту						
Тема 10. Бездоганий експеримент	10	2	2	2	1	3
Тема 11. Соціально-психологічні аспекти психологічного дослідження	7,5	1	1	2	0,5	3
Тема 12. Способи удосконалення експерименту	8,5	1	1	2	0,5	4
Тема 13. Експериментальний план	7,5	1	1,5		1	4
Тема 14 Факторні експерименти	5,5	1	0,5			4
Тема 15 Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани	6	1	2		1	2
Тема 16 Кореляційне дослідження	8	1	2		1	4
Тема 17 Подання та інтерпретація результатів дослідження. Значущі результати	12	2		4	1	5
Тема 18 Апаратурне забезпечення дослідження	3					3
Тема 19 Проблеми комп'ютеризації проведення психологічних експериментів	4					4
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	72	10	10	10	6	36

Разом	150	20	22	22	12	74
--------------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

ЗФН

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин: 150					
	У тому числі					
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Методологія наукового дослідження. Основи експериментально-психологічного дослідження						
Тема 1. Загальне ознайомлення з експериментальною психологією	4,5	0,5				4
Тема 2. Методологія науки	4	1	1			2
Тема 3. Особливості наукового дослідження	4,5	0,5	1		1	2
Тема 4. Основні загальнонаукові дослідницькі методи	3				1	2
Тема 5. Методи дослідження в сучасній психології	20					20
Тема 6. Психологічне вимірювання	4					4
Тема 7. Основи психологічного експерименту	6	2	1		1	2
Тема 8. Основні умови проведення психологічного експерименту	16	2	2	2	4	6
Тема 9. Експериментальна вибірка	8		1	2	1	4
Разом за змістовим модулем 1	70	6	6	4	8	46
Змістовий модуль 2. Планування психологічного експерименту						
Тема 10. Бездоганний експеримент	12	2	1	2	1	6
Тема 11. Соціально-психологічні аспекти психологічного дослідження	8	0,5	0,5		1	6
Тема 12. Способи удосконалення експерименту	10	0,5	0,5	2	1	6

Тема 13. Експериментальний план	8	0,5	0,5		1	6
Тема 14 Факторні експерименти	6	0,5	0,5		1	4
Тема 15 Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани	8,5	1	0,5		1	6
Тема 16 Кореляційне дослідження	8,5	2	0,5		2	4
Тема 17 Подання та інтерпретація результатів дослідження. Значущі результати	9	1			2	6
Тема 18 Апаратурне забезпечення дослідження	4					4
Тема 19 Проблеми комп'ютеризації проведення психологічних експериментів	6					6
Разом за змістовим модулем 2	80	8	4	4	10	54
Разом	150	14	10	8	18	100

ЗФН МС

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин: 120					
	У тому числі					
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Методологія наукового дослідження. Основи експериментально-психологічного дослідження						
Тема 1. Загальне ознайомлення з експериментальною психологією	4,5	0,5				4
Тема 2. Методологія науки	4	1	0,5			2
Тема 3. Особливості наукового дослідження	4,5	0,5	0,5		1	2
Тема 4. Основні загальнонаукові дослідницькі методи	3				1	2
Тема 5. Методи дослідження в сучасній психології	20					8

Тема 6. Психологічне вимірювання	4					2
Тема 7. Основи психологічного експерименту	6	2	1	1	1	4
Тема 8. Основні умови проведення психологічного експерименту	16	2	1	1	1	4
Тема 9. Експериментальна вибірка	8		1	2	1	4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	70	4	4	4	5	32
Змістовий модуль 2. Планування психологічного експерименту						
Тема 10. Бездоганий експеримент	12	2	1	1	1	4
Тема 11. Соціально-психологічні аспекти психологічного дослідження	8		0,5		1	6
Тема 12. Способи удосконалення експерименту	10		0,5	1	1	6
Тема 13. Експериментальний план	8		0,5		1	6
Тема 14 Факторні експерименти	6		0,5		1	4
Тема 15 Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани	8,5		0,5		1	6
Тема 16 Кореляційне дослідження	8,5		0,5		1	4
Тема 17 Подання та інтерпретація результатів дослідження. Значущі результати	9				2	6
Тема 18 Апаратурне забезпечення дослідження	4					4
Тема 19 Проблеми комп'ютеризації проведення психологічних експериментів	6					6
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	80	8	4	2	9	52
Разом	120	8	8	6	14	84

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Виникнення експериментальної психології	2/5/6
2	Загальна характеристика дослідницьких методів сучасної психології	2/5/5
3	Спостереження як метод психологічного дослідження	5/5/5
4	Опитувальні діагностичні методи психологічного дослідження	1/5/5
5	«Архівні» методи психологічного дослідження	3/5/6
6	Організаційні методи психологічного дослідження	3/5/6
7	Вимірювання як метод психологічного дослідження	4/5/6
8	Експерименти в загальній психології та психофізіології	18/15/15

9	Експерименти в соціальній психології	18/25/15
10	Самостійна робота над індивідуальним науково-дослідним завданням	18/25/15
	Разом	74/100/84

7. Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань

Індивідуальне завдання має питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту й відображає індивідуальну роботу студентів. Студент виконує індивідуальне завдання на основі знань, умінь та навичок, здобутих під час семінарських, лабораторних занять і самостійної роботи, що охоплюють зміст навчальної дисципліни загалом. Ураховуючи специфіку навчальної дисципліни «Експериментальна психологія», студент має виконати таке індивідуальне завдання:

Завдання: Здійснити аналіз методологічного апарату експериментально-психологічного дослідження (на вибір див.: *Експериментальна психологія : метод. рек. до самост. роботи студ. / Тетяна Миколаївна Павлюк. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. – 36 с.)* за такими питаннями:

1. Наукова проблема цього дослідження.
2. Тип дослідження.
3. Гіпотеза і контргіпотеза дослідження. Статистична гіпотеза.
4. Змінні в дослідженні. Способи їх контролю.
5. Вибірка дослідження, принципи її формування.
6. Тип експериментального плану, який використовувався в цьому дослідженні.
7. Результати та їх інтерпретація.
8. Висновки дослідження, їх обґрунтованість.

Виконання індивідуального завдання оцінюється від 0 до 10 балів, залежно від якості виконання (повно, фрагментарно, дуже частково). За індивідуальне завдання студент може отримати максимальну оцінку 10 балів.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адлер Ю. П. Предпланирование эксперимента / Ю. П. Адлер. – М. : Знание, 1978. – 72 с.
2. Аванесов В. С. Тесты в социологическом исследовании / В. С. Аванесов. – М. : Наука, 1982. – 200 с.
3. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. – М. : Наука, 1977. – 379 с.
4. Анастаси А. Психологическое тестирование. В 2-х т. т.2 / А. Анастаси. – М. : Педагогика, 1982.
5. Аронсон Е. Общественное животное : исследование / Е. Аронсон. – СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК ; М. : Аспект Прес, 2003. – 352 с.
6. Белановский С. А. Методика и техника фокусированного интервью / С. А. Белановский. – М. : Наука, 1993. – 1210 с.
7. Басов М. Я. Избранные психологические произведения / М. Я. Басов. – М. : Педагогика, 1975. – 432 с.
8. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія : курс лекцій / О. І. Бондарчук. – К. : МАУП, 2003. – 120 с.
9. Быков В. В. Методы науки / В. В. Быков. – М. : Наука, 1972. – 279 с.
10. Волков И. П. Социометрические методы в социально-психологическом исследовании / И. П. Волков. – Л. : ЛГУ, 1970. – 78 с.
11. Вудвортс Г. Экспериментальная психология / Р. Вудвортс. – М. : Изд-во иностр. лит., 1950. – 798 с.
12. Гайда В. К. Психологическое тестирование / В. К. Гайда, В. П. Захаров. – Л. : ЛГУ, 1982. – 101 с.
13. Галян О. І. Експериментальна психологія : навч. посіб. / О. І. Галян, І. М. Галян. – К. : Академвидав, 2012. – 400 с.

14. Гальперин П. Я. Введение в психологию / П. Я. Гальперин. – М. : МГУ, 1976. – 150 с.
15. Ганзен В. А. Теория и методология психологического исследования : практ. рук. / В. А. Ганзен, В. Д. Балин. – СПб. : СПбГУ, 1991. – 76 с.
16. Гласс Д. Статистические методы в педагогике и психологии / Д. Гласс, Д. Стенли. – М. : Прогресс, 1976. – 496 с.
17. Годфруа Ж. Что такое психология? / Ж. Годфруа. – М. : Мир, 1992. – 496 с.
18. Готтсданкер Р. Основы психологического эксперимента / Р. Готтсданкер. – М. : МГУ, 1982. – 464 с.
19. Гудвин Дж. Исследования в психологии: методы и планирование / Д. Гудвин. – СПб. : Питер, 2004. – 558 с.
20. Горбатов Д. С. Практикум по психологическому исследованию / Д. С. Горбатов. – Самара : БАХРАМ-М, 2000. – 248 с.
21. Горбунова В. В. Экспериментальна психологія в схемах і таблицях : навч. посіб. / В. В. Горбунова. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2005. – 94 с.
22. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В. Н. Дружинин. – М. : ИП РАН, 1994. – 164 с.
23. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В. Н. Дружинин. – СПб. : Питер, 2000. – 320 с.
24. Дружинин Н. К. Выборочное наблюдение и эксперимент / Н. К. Дружинин. – М. : Статистика, 1977. – 176 с.
25. Дейвидсон М. Многомерное шкалирование: методы наглядного представления данных / М. Дейвидсон. – М. : Финансы и статистика, 1988. – 254 с.
26. Забродин Ю. М. Психологический эксперимент: специфика, проблемы, перспективы развития / Ю. М. Забродин // История становления и развития экспериментальной психологии в России / отв. ред. : Б. Ф. Ломов, Е. А. Будилова, В. А. Кольцова. – М.: Наука, 1990. – С. 16–30.

27. Заронченцев К. Д. Экспериментальная психология / К. Д. Заронченцев, А. И. Худяков. – СПб. : Питер, 2005. – 528 с.
28. Ильин Е. П. Методические указания к практикуму по психофизиологии (изучение психомоторики) / Е. П. Ильин. – Л. : ЛГПИ, 1981. – 87 с.
29. Карпенко З. С. Экспериментальна психологія : метод. рек. до практ. курсу / З. С. Карпенко – Івано-Франківськ : Плай, 2000. – 76 с.
30. Константинов В. В. Экспериментальная психология : курс для практ. психолога / В. В. Константинов. – СПб. : Питер, 2006. – 272 с.
31. Копець Л. Класичні експерименти в психології : навч. посіб. / Л. Копець. – К. : Києво-Могилян. акад., 2010. – 283 с.
32. Копнин П. В. Гносеологические и логические основы науки / П. В. Копнин. – М. : Мысль, 1974. – 478 с.
33. Корнилова Т. В. Введение в психологический эксперимент / Т. В. Корнилова. – М. : Изд-во МГУ, 1997. – 455 с.
34. Корнилова Т. В. Общий практикум по психологии: психологический эксперимент / Т. В. Корнилова. – М. : МГУ, 1987. – 212 с.
35. Корнилова Т. В. Экспериментальная психология: теория и методы / Т. В. Корнилова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 381 с.
36. Куликов Л. В. Введение в психологическое исследование / Л. В. Куликов. – СПб. : Питер, 1994. – 198 с.
37. Куликов Л. В. Психологическое исследование / Л. В. Куликов. – СПб. : Наука, 1994. – 118 с.
38. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун. – М. : Прогресс, 1975. – 288 с.
39. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии в прикладных исследованиях / Д. Кэмпбелл. – М. : Прогресс, 1980. – 392 с.
40. Лакатос И. Доказательства и опровержения / И. Лакатос. – М. : Прогресс, 1967. – 152 с.
41. Лебедев А. Н. Экспериментальная психология в российской рекламе / А. Н. Лебедев, А. Н. Боковиков. – М. : Academia, 1995. – 144 с.

42. Лихи Т. История современной психологии / Т. Лихи. – СПб. : Питер, 2003. – 448 с.
43. Максименко С. Д. Экспериментальна психологія : підручник / С. Д. Максименко, Е. Л. Носенко. – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 360 с.
44. Максименко С. Д. Экспериментальна психологія (дидактичний тезаурус) / С. Д. Максименко, Е. Л. Носенко. – К. : МАУП, 2002. – 128 с.
45. Марцинковская Т. Д. 50 выдающихся психологов мира : учеб. пособие для студ. / Т. Д. Марцинковская, М. Г. Ярошевский. – М. : Междунар. пед. акад., 1995. – 193 с.
46. Мельников В. М. Введение в экспериментальную психологию личности / В. М. Мельников, Л. Т. Ямпольский. – М. : Просвещение, 1985. – 319 с.
47. Методы исследования в психологии: квазиэксперимент : учеб. пособие / под ред. Т. В. Корниловой. – М. : Форум ; Инфра, 1998. – 296 с.
48. Милграм С. Эксперимент в социальной психологии / С. Милграм. – СПб. : Питер, 2000. – 336 с.
49. Миллер С. Психология развития: методы исследования / С. Миллер. – СПб. : Питер, 2002. – 464 с.
50. Налимов В. В. Теория эксперимента / В. В. Налимов. – М. : Наука, 1971. – 312 с.
51. Немов Р. С. Психология. В 3-х кн. Кн. 3. Экспериментальная педагогическая психология и психодиагностика / Р. С. Немов. – М. : Владос, 2005. – 512 с.
52. Общий практикум по психологии: психологический эксперимент / под ред. М. Б. Михалевской, Т. В. Корниловой. – М. : МГУ, 1985. – 246 с.
53. Петренко В. Ф. Введение в экспериментальную психосемантику: исследование формы репрезентаций в обыденном сознании / В. Ф. Петренко. – М. : Изд-во МГУ, 1983. – 176 с.
54. Пиаже Ж. Избранные психологические труды / Ж. Пиаже. – М. : МПА, 1994. – 680 с.

55. Пономарев Я. А. Методологическое введение в психологию / Я. А. Пономарев. – М. : Наука, 1983. – 205 с.
56. Поппер К. Логика и рост научного знания / К. Поппер. – М. : Прогресс, 1983. – 605 с.
57. Приходько П. Т. Азбука исследовательского труда / П. Т. Приходько. – Новосибирск : Наука, 1979. – 93 с.
58. Роговин М. С. Введение в психологию / М. С. Роговин. – М. : Высш. шк., 1979. – 382 с.
59. Роговин М. С. Психологическое исследование / М. С. Роговин. – Ярославль : ЯрГУ, 1979. – 66 с.
60. Роговин М. С. Теоретические основы психологического и патопсихологического исследования / М. С. Роговин, Г. В. Залевский. – Томск : Изд-во ТГУ, 1988. – 234 с.
61. Рубинштейн Л. С. Основы общей психологии / Л. С. Рубинштейн. – М. : Упедгиз, 1946.
62. Рузавин Г. И. Методы научного исследования / Г. И. Рузавин. – М. : Мысль, 1974. – 237 с.
63. Семенов В. Е. Методы изучения документов в социально-психологических исследованиях : учеб. пособие / В. Е. Семенов. – Л. : ЛГУ, 1983. – 104 с.
64. Соколова Е. Т. Проективные методы исследования личности / Е. Т. Соколова. – М. : Изд-во МГУ, 1980. – 174 с.
65. Солсо Р. Экспериментальная психология / Р. Солсо, К. Джонсон, К. Вил. – СПб. : ЕВРОЗНАК, 2003. – 528 с.
66. Суходольский Г. В. Основы математической статистики для психологов / Г. В. Суходольский. – Л. : ЛГУ, 1972. – 429 с.
67. Терехина А. Ю. Анализ данных методом многомерного шкалирования / А. Ю. Терехина. – М. : Наука, 1986. – 168 с.
68. Тьюки Д. Анализ результатов наблюдения. Разведочный анализ / Д. Тьюки. – М. : Мир, 1981. – 697 с.

69. Файерабенд П. Избранные труды по методологии науки / П. Файерабенд. – М. : Прогресс, 1986. – 542 с.
70. Франселла Ф. Новый метод исследования личности / Ф. Франселла, Д. Баннистер. – М. : Прогресс, 1986. – 234 с.
71. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – СПб. : Питер ; М. : Мысль, 2003. – 860 с.
72. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер, 2003. – 608 с.
73. Хикс Ч. Основные принципы планирования эксперимента / Ч. Хикс. – М. : Мир, 1967. – 406 с.
74. Хок Р. 40 исследований, которые потрясли психологию: секреты выдающихся экспериментов / Р. Хок. – СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2003. – 416 с.
75. Чельшкова М. Б. Разработка педагогических тестов на основе современных математических моделей / М. Б. Чельшкова. – М. : Исслед. центр, 1995. – 32 с.
76. Шмелев А. Г. Введение в экспериментальную психосемантику: теоретико-методологические основания и психодиагностические возможности / А. Г. Шмелев. – М. : МГУ, 1983. – 158 с.
77. Шмелев А. Г. Практикум по экспериментальной психосемантике (тезарус личностных черт) / А. Г. Шмелев, В. И. Похилько, А. Ю. Козловская-Тельнова. – М. : МГУ, 1988. – 208 с.
78. Шошин П. Б. Психологические измерения. Ч. 1 / П. Б. Шошин. – М. : МГУ, 1989. – 56 с.
79. Шульц Д. История современной психологии / Д. Шульц, С. Шульц. – СПб. : Евразия, 1998. – 526 с.
80. Экспериментальная психология / под ред. П. Фресс, Ж. Пиаже. – М. : Прогресс, 1966. – Вып. 1–2 – 428 с.
81. Экспериментальная психология / ред.-сост. С. С. Стивенс. – М. : Изд-во иностр. лит., 1960. – 165 с.

82. Экспериментальная психология : практикум / под ред. С. В. Смирнова, Т. В. Корниловой. – М. : Аспект Прес, 2002. – 382 с.
83. Ядов В. А. Социологическое исследование / В. А. Ядов. – М. : Наука, 1987.–248с.

9. Перелік питань до екзамену

1. Основні погляди щодо терміна «Експериментальна психологія».
2. Становлення експериментальної психології.
3. Особливості наукового знання.
4. Особливості наукового дослідження.
5. Етапи наукового дослідження.
6. Види наукових досліджень.
7. Наукова проблема. Наукова гіпотеза.
8. Наукова гіпотеза. Види наукових гіпотез.
9. Поняття про методологію, метод, методичний прийом, методику.
10. Особливості номотетичного й ідіографічного підходів у науці.
11. Характеристика основних загальнонаукових дослідницьких методів.
12. Пілотажне дослідження.
13. Особливості експерименту в психології.
14. Поняття про експериментальну гіпотезу. Її види.
15. Основні правила формулювання експериментальної гіпотези.
16. Поняття про змінну. Види змінних.
17. Структура експериментальної гіпотези.
18. Характеристика основних умов проведення експерименту.
19. Особливості організації психологічного дослідження.
20. Етика психологічного дослідження.
21. Протоколювання експерименту.
22. Експериментальний звіт.
23. Експериментальна вибірка. Репрезентативність вибірки.
24. Способи вербування досліджуваних для участі в експерименті.
Проблема мотивації участі в психологічному дослідженні.

25. Правила формування вибірки.
26. Стратегії формування вибірки експериментального дослідження.
27. Проблема обсягу експериментальної вибірки.
28. Способи удосконалення вибірки. Поняття про модель ідеальної вибірки.
29. Експериментатор, його вплив на результати дослідження.
30. Досліджуваний, його вплив на валідність результатів.
31. Загальна характеристика факторів, що є загрозою валідності.
32. Поняття про бездоганний експеримент.
33. Валідність. Види валідності.
34. Способи контролю факторів, що є загрозою валідності.
35. Способи первинного контролю результатів експериментального дослідження.
36. Необхідність планування експерименту. Види планування.
37. Поняття про експериментальний план. Основні види планів.
38. Експеримент з єдиним досліджуваним.
39. Поняття про «істинний» експеримент. Плани «істинних» експериментів.
40. Багаторівневий експеримент. Плани багаторівневого експерименту.
41. Факторний експеримент. Переваги факторного експерименту.
42. Основні плани, які застосовуються у факторних експериментах.
43. Експериментальний план як засіб контролю.
44. Доекспериментальні плани.
45. Квазіекспериментальні дослідження.
46. Лонгітюдні дослідження.
47. Кроскультурні дослідження.
48. Психогенетичні дослідження.
49. Кореляційні дослідження. Основні типи кореляційних досліджень.
50. Інтерпретації кореляційних зв'язків. Види кореляцій.